

പതിമൂന്നാം കേരള നിയമസഭ
പന്ത്രണ്ടാം സമ്മേളനം

നക്ഷത്രചിഹ്നമിടാത്ത ചോദ്യം നമ്പർ : 988

03.12.2014 ൽ മറുപടിയ്ക്ക്

പട്ടികജാതി ക്ഷേമവകുപ്പ് വഴി ആനുകൂല്യങ്ങൾ

<p align="center">ചോദ്യം</p> <p align="center">ശ്രീ. എ.എം. ആരിഫ്</p>	<p align="center">ഉത്തരം</p> <p align="center">ശ്രീ. എ.പി. അനിൽ കുമാർ (പട്ടികജാതി-പിന്നോക്ക സമുദായ ക്ഷേമവും വിനോദസഞ്ചാരവും വകുപ്പ് മന്ത്രി)</p>
<p>പട്ടികജാതി ക്ഷേമവകുപ്പ് വഴി എന്തൊക്കെ ആനുകൂല്യങ്ങളാണ് നൽകി വരുന്നത്; പ്രസ്തുത ആനുകൂല്യങ്ങൾ ലഭിക്കുന്നതിനുള്ള നടപടി ക്രമങ്ങൾ വിശദമാക്കുമോ; അപേക്ഷാഫാമു കളുടെ പകർപ്പുകൾ ലഭ്യമാക്കുമോ?</p>	<p><u>വിദ്യാഭ്യാസാനുകൂല്യം:-</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. പ്രീ മെട്രിക്, പോസ്റ്റ് മെട്രിക് തലത്തിൽ വിവിധ കോഴ്സുകളിൽ പഠിക്കുന്ന മുഴുവൻ പട്ടികജാതി/ഒ.ഇ.സി. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും വരുമാനപരിധിയില്ലാതെ വിദ്യാഭ്യാസാനുകൂല്യം നൽകിവരുന്നു (ഓൺലൈൻ വഴിയാണ് അപേക്ഷിക്കേണ്ടത്) 2. സ്വാശ്രയ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ പഠിക്കുന്ന (മെരിറ്റ്/റിസർവേഷൻ) വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും സർക്കാർ/യൂണിവേഴ്സിറ്റി നിശ്ചയിക്കുന്ന നിരക്കിൽ ഫീസാനുകൂല്യം അനുവദിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. (ഓൺലൈൻ വഴിയാണ് അപേക്ഷിക്കേണ്ടത്.) 3. അലോട്ട്മെന്റ് മുഖേനയല്ലാതെ സ്വാശ്രയ സ്ഥാപനങ്ങൾ നേരിട്ട് എടുക്കുന്ന 2.5 ലക്ഷം രൂപയ്ക്കു താഴെ വരുമാനമുള്ള മുഴുവൻ എസ്.സി. വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും GOI സ്കോളർഷിപ്പ് അനുവദിച്ചു വരുന്നു. 4. ഒ.ബി.സി., എസ്.സി വിഭാഗങ്ങൾക്ക് വരുമാന പരിധിക്കു വിധേയമായി KPCR ആനുകൂല്യം നൽകി വരുന്നുണ്ട്. (ഓൺലൈൻ വഴിയാണ് അപേക്ഷിക്കേണ്ടത്.) 5. കേരളത്തിൽ പുറത്തും, വിദേശത്തും പഠിക്കുന്ന അർഹരായ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് വിദ്യാഭ്യാസാനുകൂല്യം നൽകി വരുന്നു. 6. ബി.ടെക്, എം.ടെക്, എം.സി.എ. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ലാപ്ടോപ്പ് വിതരണം ചെയ്യുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചു വരുന്നു.

7. എം.ബി.ബി.എസ്. വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് സ്റ്റൈനോപ്പ് നല്ലി വരുന്നതിനുള്ള നടപടികൾ സ്വീകരിച്ചുവരുന്നു.

8. I മുതൽ IV വരെ പഠിക്കുന്ന പട്ടികജാതി വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ലംപ്സംഗ്രാന്റിനു പുറമെ 2000/- രൂപ നിരക്കിൽ പ്രൈമറി എഡ്യൂക്കേഷൻ എയ്ഡ് എന്ന പേരിൽ അനുവദിച്ചു വരുന്നു.

9) IX ,X ക്ലാസുകളിൽ പഠിക്കുന്ന പട്ടികജാതി വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് 2,250/- രൂപ നിരക്കിൽ പ്രീ-മെട്രിക് സ്കോളർഷിപ്പ് അനുവദിച്ചു വരുന്നു (ഓൺലൈൻ വഴിയാണ് അപേക്ഷിക്കേണ്ടത്)

10) മെച്ചപ്പെട്ട വിദ്യാഭ്യാസം-പഠന നിലവാര മുതൽത്തൽ, 9-ാം ക്ലാസുമുതൽ 12-ാം ക്ലാസുവരെ റസി/സ്കൂളുകളിൽ പഠിക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് പ്രത്യേക ട്യൂഷൻ പദ്ധതി നടപ്പാക്കി വരുന്നു. (ഓൺലൈൻ വഴിയാണ് അപേക്ഷിക്കേണ്ടത്.)

11. വകുപ്പിന്റെ അംഗീകാരത്തോടെ പ്രവർത്തിക്കുന്ന സ്വകാര്യ വൊക്കേഷണൽ എഞ്ചിനീയറിംഗ് നോൺ എഞ്ചിനീയറിംഗ് സ്ഥാപനങ്ങളിലെ കെ.ജി.സി.ഇ./ എഫ്.ഡി.ജി.ടി കോഴ്സുകളുടെ സ്റ്റൈപ്പന്റി സീറ്റുകളിൽ പരിശീലനം നടത്തുന്ന പട്ടികജാതി/മറ്റുവിഭാഗ വിഭാഗം വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ലംപ്സംഗ്രാന്റ്, സ്റ്റൈപ്പന്റ്, കോഴ്സ് ഫീസ് എന്നിവ വകുപ്പിൽ നിന്നും അനുവദിച്ചു വരുന്നു. ഓരോ അധ്യയന വർഷത്തിലും വകുപ്പിന്റെ പ്രതിനിധി ഉൾപ്പെട്ട ഇന്റർവ്യൂ ബോർഡ് തിരഞ്ഞെടുക്കുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്കാണ് പ്രസ്തുത ആനുകൂല്യങ്ങൾ അനുവദിക്കുന്നത്. ആയതിലേക്ക് ബന്ധപ്പെട്ട ജില്ലാ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസറുടെ ശുപാർശ സഹിതം ലഭ്യമാകുന്ന പ്രൊപ്പോസൽ പരിഗണിച്ചാണ് ടി സ്ഥാപനങ്ങൾക്ക് ഓരോ വർഷവും തുടർച്ചാനുമതി ഉത്തരവും ആനുകൂല്യവും അനുവദിച്ചു വരുന്നത്.

കൂടാതെ വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ പ്രവർത്തിക്കുന്ന നാല് പി.ഇ.ടി.സി(തിരുവനന്തപുരം,എറണാകുളം,പാലക്കാട്, കോഴിക്കോട്) കളിൽ പി.എസ്.സി, യു.പി.എസ്.സി, ബാങ്ക് എന്നിവ നടത്തുന്ന മത്സര പരീക്ഷകൾക്ക് പരിശീലനം നേടുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും സ്റ്റൈപ്പന്റ് അനുവദിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. മെഡിക്കൽ /എഞ്ചിനീയറിംഗ് എൻട്രൻസ് പരീക്ഷാ പരിശീലനം നേടുന്ന വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് ധനസഹായം അനുവദിച്ചു വരുന്നുണ്ട്. പി.ഇ.ടി.സികളിൽ നടത്തിവരുന്ന സ്റ്റൈനോപ്പി കോഴ്സിലെ വിദ്യാർത്ഥികൾക്കും

സ്റ്റൈപ്പന്റ് നൽകി വരുന്നു.

വകുപ്പിനു കീഴിൽ 44 ഐ.ടി.ഐകൾ പ്രവർത്തിച്ചു വരുന്നു. ടി ഐ.ടി.ഐകളിൽ ട്രെയിനികൾക്ക് പരിശീലനം പൂർണ്ണമായും സൗജന്യമാണ്. അതിനു പുറമേ യൂണിഫോം അലവൻസ് (900/-) ലംപ്സംഗ്രാന്റ് (ഒന്നാംവർഷം 650/-, രണ്ടാം വർഷം - 500), പ്രതിമാസ സ്റ്റൈപ്പന്റ് (500/-) സ്റ്റഡി ടൂൾ അലവൻസ് (3000/-) രൂപയും നൽകിവരുന്നു. വിജയകരമായി ഐ.ടി.ഐ പരിശീലനം പൂർത്തീകരിക്കുന്നവർക്ക് അപ്രന്റീസ് പരിശീലനത്തിനായി ട്രെയിനിംഗ്-കം-എംപ്ലോയ്മെന്റ്/അഡീഷണൽ അപ്രന്റീസ്ഷിപ്പ് പദ്ധതിയും പണിയായുധങ്ങൾ വാങ്ങുന്നതിനായി ടൂൾകിറ്റ് പദ്ധതിയും നിലവിലുണ്ട്.

വകുപ്പിന്റെ കീഴിൽ തിരുവനന്തപുരം പിടിപി നഗറിൽ സിവിൽ സർവീസ് കോച്ചിംഗിനായി ഇൻസ്റ്റിറ്റ്യൂട്ട് ഫോർ സിവിൽ സർവീസ് എക്സാമിനേഷൻ ട്രെയിനിംഗ് സൊസൈറ്റി എന്ന പേരിൽ ഒരു കോച്ചിംഗ് സെന്റർ പ്രവർത്തിക്കുന്നുണ്ട്. 1989 ൽ സ്ഥാപിതമായ പ്രസ്തുത സ്ഥാപനത്തിൽ ഓരോ വർഷവും 30 വിദ്യാർത്ഥികൾക്കാണ് പ്രവേശനം നൽകുന്നത്. താമസം, ഭക്ഷണം, താമസസൗകര്യം, ഇന്റർനെറ്റ് എന്നിവ വിദ്യാർത്ഥികൾക്ക് തികച്ചും സൗജന്യമാണ്. പ്രതിമാസം 250/- രൂപ പോക്കറ്റ് മണിയും നൽകുന്നുണ്ട്.

2. ക്ഷേമപദ്ധതികൾ:-

1. ഭൂരിപരമായ പട്ടികജാതിക്കാർക്ക് ഭൂമി വാങ്ങുന്നതിന് ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്ന പദ്ധതി നിലവിലുണ്ട്. ഗ്രാമപ്രദേശങ്ങളിൽ 5 സെന്റ് ഭൂമി വാങ്ങുന്നതിന് 3.75 ലക്ഷം രൂപയും, മുനിസിപ്പാലിറ്റികളിൽ 3 സെന്റ് ഭൂമി വാങ്ങുന്നതിന് 4.50 ലക്ഷം രൂപയും കോർപ്പറേഷനുകളിൽ 3 സെന്റ് ഭൂമിവാങ്ങുന്നതിന് 6 ലക്ഷം രൂപയുമാണ് ധനസഹായമായി നൽകുന്നത്.

അപേക്ഷകർ ഭൂരിപരമായ പട്ടികജാതിക്കാരും കുടുംബവാർഷിക വരുമാനം 50,000/- രൂപയിൽ താഴെയുള്ളവരും ആയിരിക്കണം. ഗ്രാമസഭാ/വാർഡ് സഭാ ലിസ്റ്റിൽ ഉൾപ്പെട്ടവരോ, ലിസ്റ്റ് നിലവിലില്ലാത്ത സ്ഥലങ്ങളിൽ ജില്ലാ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർ പരസ്യം വഴി ക്ഷണിച്ചുതന്നുസരിച്ച് അപേക്ഷ

സമർപ്പിച്ചവരോ ആയവരെയോ തിരഞ്ഞെടുക്കുന്നത്. അപേക്ഷകൾ ബ്ലോക്ക്/മുനിസിപ്പാലിറ്റി/കോർപ്പറേഷൻ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്കാണ് സമർപ്പിക്കേണ്ടത്. പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർ, ജില്ലാ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർ, തദ്ദേശസ്വയം ഭരണ സ്ഥാപന മേധാവി, ഉപദേശകസമിതി അംഗം എന്നിവരടങ്ങുന്ന സമിതിയായിരിക്കും തിരഞ്ഞെടുപ്പ് നടത്തുന്നത്.

2) പട്ടികജാതി വിഭാഗത്തിലെ ഏറ്റവും പിന്നാക്കം നിൽക്കുന്ന വേടൻ, നായാടി, കള്ളാടി, അരുദ്ധതിയാർ/ചക്രിയൻ സമുദായക്കാർക്ക് ഭൂമി വാങ്ങി വീട് നിർമ്മിക്കുന്നതിന് ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്ന പദ്ധതിയും നിലവിലുണ്ട്. ഈ പദ്ധതിപ്രകാരം ഗുണഭോക്താവിന് 5 സെന്റ് ഭൂമി വാങ്ങുന്നതിന് 3.75 ലക്ഷം രൂപയും വീട് നിർമ്മിക്കുന്നതിന് 3.50 ലക്ഷം രൂപയും അനുവദിക്കുന്നുണ്ട്. അപേക്ഷ നിശ്ചിത ഫോറത്തിൽ ബ്ലോക്ക്/മുനിസിപ്പാലിറ്റി/കോർപ്പറേഷൻ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്ക് അപേക്ഷ നൽകേണ്ടതാണ്. അപേക്ഷയുടെ പകർപ്പ് ഉള്ളടക്കം ചെയ്യുന്നു.

3) വിവാഹധന സഹായം :- 50,000/- രൂപയിൽ താഴെ വാർഷിക വരുമാനമുള്ള പട്ടികജാതിയിൽപ്പെട്ട പെൺകുട്ടിക്ക് 50,000/- രൂപ ധനസഹായമായി നൽകി വരുന്നു. അപേക്ഷകന്റെ ജാതി/വരുമാനം എന്നിവ തെളിയിക്കുന്ന സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, റേഷൻകാർഡ്, ഐഡി കാർഡ് എന്നിവയുടെ പകർപ്പ്, ക്ഷണക്കത്ത്, വിവാഹ സർട്ടിഫിക്കറ്റിന്റെ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തിയ പകർപ്പ് എന്നിവ സഹിതം ബന്ധപ്പെട്ട ബ്ലോക്ക് പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്ക് അപേക്ഷ നൽകേണ്ടതാണ്. അപേക്ഷയുടെ പകർപ്പ് ഉള്ളടക്കം ചെയ്യുന്നു.

4) ചികിത്സാസഹായം :- മാതൃകരോഗങ്ങൾ ബാധിച്ചവർക്കും അത്യാഹിതങ്ങളിൽപ്പെട്ടവരും വരുമാന ദായകൻ മരണപ്പെട്ടവർക്കും പ്രകൃതി ക്ഷോഭങ്ങളിൽ നാശനഷ്ടങ്ങൾ സംഭവിച്ചിട്ടുള്ളവരുമായ 50,000/- രൂപയിൽ താഴെ വരുമാനമുള്ള പട്ടികജാതി വിഭാഗക്കാർക്ക് രോഗ തീവ്രതയനുസരിച്ച് ഒരു ലക്ഷം രൂപവരെ ധനസഹായം നൽകിവരുന്നു. ഇതിലേയ്ക്കായി അപേക്ഷ, ജാതി/വരുമാന സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, റേഷൻ കാർഡ്, ഐഡി കാർഡ്, ചികിത്സിക്കുന്ന ഡോക്ടറുടെ സാക്ഷ്യപത്രം എന്നിവ സഹിതം അപേക്ഷ ബ്ലോക്ക് പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്ക് അപേക്ഷ നൽകേണ്ടതാണ്. അപേക്ഷയുടെ പകർപ്പ് ഉള്ളടക്കം ചെയ്യുന്നു.

5) മിശ്രവിവാഹ ധനസഹായം :- മിശ്രവിവാഹിതരായ ദമ്പതികൾക്ക് (ഒരാൾ പട്ടികജാതിയും പങ്കാളി ഇതര സമുദായത്തിൽപ്പെട്ടതും) മിശ്രവിവാഹത്തെ തുടർന്നുണ്ടാകുന്ന സാമൂഹിക പ്രശ്നങ്ങളെ അതിജീവിക്കുന്നതിനും തൊഴിൽ സംരംഭങ്ങൾ ആരംഭിക്കുന്നതിനുമായി 40,000/- രൂപയിൽ താഴെ വാർഷിക വരുമാനമുള്ളവർക്ക് 50,000/- രൂപ വരെ ധനസഹായം നൽകിവരുന്നു. വിവാഹശേഷം ഒരു വർഷം കഴിഞ്ഞ് മൂന്നുവർഷത്തിനകം ജാതി സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, കുടുംബ വാർഷിക വരുമാന സർട്ടിഫിക്കറ്റ്, സഹവാസ സർട്ടിഫിക്കറ്റ് എന്നിവ സഹിതം ബ്ലോക്ക് പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്ക് അപേക്ഷ നൽകേണ്ടതാണ്. അപേക്ഷയുടെ പകർപ്പ് ഉള്ളടക്കം ചെയ്യുന്നു.

6. ടോയ്ലെറ്റ് ധനസഹായം :- സ്വന്തമായി വാസയോഗ്യമായ വീടുള്ളതും എന്നാൽ ശുചിത്വ സൗകര്യമുള്ള ടോയ്ലെറ്റ് ഇല്ലാത്തതുമായ പട്ടികജാതി കുടുംബങ്ങൾക്ക് 25000/- രൂപ വീതം ധനസഹായം അനുവദിക്കുന്നു. അപേക്ഷയും അനുബന്ധ രേഖകളും പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്ക് സമർപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. അപേക്ഷയുടെ പകർപ്പ് ഉള്ളടക്കം ചെയ്യുന്നു.

7) സ്വയംതൊഴിൽ പദ്ധതിപ്രകാരം ബാങ്ക് വായ്പ്പ് സബ്സിഡി നൽകുന്ന പദ്ധതി: അഭ്യസ്തവിദ്യരായ പട്ടികജാതി യുവതീയുവാക്കൾക്ക് സ്വയംതൊഴിൽ പദ്ധതി ആരംഭിക്കുന്നതിനായി ലഭ്യമാകുന്ന ബാങ്ക് വായ്പ്പയുടെ 1/3 തുക സ്വയംതൊഴിൽ പദ്ധതി ആരംഭിച്ചിട്ടുണ്ടെന്ന് ഉറപ്പു വരുത്തി ബന്ധപ്പെട്ട ബാങ്കിനു നൽകുന്നു. അപേക്ഷയും അനുബന്ധ രേഖകളും ബ്ലോക്ക് പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസുകളിൽ സമർപ്പിക്കാവുന്നതാണ്.

8) വിദേശത്ത് തൊഴിൽ തേടുന്നതിനുള്ള ധനസഹായം :- അഭ്യസ്തവിദ്യരായ പട്ടികജാതി യുവതീയുവാക്കൾക്ക് വിദേശത്ത് തൊഴിൽ തേടുന്നതിനുള്ള പ്രാഥമിക ചെലവുകൾക്ക് വിസ്തൃത സംബന്ധമായ ചെലവുകൾക്കും 50,000/- രൂപ വരെ അനുവദിക്കുന്നു. ബന്ധപ്പെട്ട അപേക്ഷ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസർക്ക് സമർപ്പിക്കാവുന്നതാണ്. വാർഷിക വരുമാന പരിധി 2.50 ലക്ഷത്തിൽ അധികരിക്കരുത്.

9) ഭവനനിർമ്മാണം:- 2014-15 സാമ്പത്തിക വർഷം മുതൽ ഭവന നിർമ്മാണ ധനസഹായപദ്ധതി പ്രകാരം ഒരാൾക്ക് മൂന്നു ലക്ഷം രൂപവരെ അനുവദിച്ചുവരുന്നു. നാലു ഗഡുക്കളായിട്ടാണ് തുക വിതരണം ചെയ്യുന്നത്. ഗ്രാമസഭ/വാർഡ് സഭ ലിസ്റ്റിൽ നിന്നും തിരഞ്ഞെടുത്ത് കപ്പെട്ട അപേക്ഷകർ ജാതി, വരുമാന സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ തദ്ദേശസ്വയംഭരണ സ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ധനസഹായം ലഭിച്ചിട്ടില്ലെന്ന സാക്ഷ്യപത്രം, കൈവശാവകാശ സർട്ടിഫിക്കറ്റുകൾ, വാസയോഗ്യമായ ഭവനം ഇല്ലെന്നുള്ള സർട്ടിഫിക്കറ്റ് സഹിതം ബന്ധപ്പെട്ട ബ്ലോക്ക്/നഗരസഭ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസിൽ അപേക്ഷ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്. വാർഷിക വരുമാനപരിധി 50,000/- രൂപ.

10) ഭവനപുനരുദ്ധാരണം:- ടി ധനസഹായപദ്ധതി പ്രകാരം 50,000/- രൂപ രണ്ടു ഗഡുക്കളായി വിതരണം ചെയ്തു വരുന്നു. ഭവന നിർമ്മാണം പൂർത്തിയായി 7 വർഷത്തിനു മുകളിൽ കാലപ്പഴക്കമുള്ള വീടുകൾക്കാണ് ധനസഹായം അനുവദിച്ചു വരുന്നത്. വാർഷിക വരുമാന പരിധി 50,000/- രൂപ. അപേക്ഷകൾ ബന്ധപ്പെട്ട ബ്ലോക്ക്/നഗരസഭ പട്ടികജാതി വികസന ഓഫീസുകളിൽ സമർപ്പിക്കേണ്ടതാണ്.

11) ഗാന്ധിഗ്രാം പദ്ധതി:- തിരഞ്ഞെടുത്ത 12 പട്ടികജാതി കോളനികളിൽ ചുവടെ ചേർക്കുന്ന അടിസ്ഥാന സൗകര്യവികസന പ്രവർത്തനങ്ങൾ നടപ്പിലാക്കുക എന്നതാണ് ഗാന്ധിഗ്രാം പദ്ധതി എന്നതു കൊണ്ട് ഉദ്ദേശിക്കുന്നത്.

1. കോളനികൾക്കുള്ള റോഡ്/നടപ്പാത
2. ഡ്രെയിനേജ് സൗകര്യങ്ങൾ
3. കടിവെള്ള പദ്ധതികൾ
4. വൈദ്യുതീകരണം
5. ബയോഗ്യാസ് പ്ലാന്റ്
6. കമ്മ്യൂണിറ്റി ഹാൾ/ആഡിറ്റോറിയം
7. കോമ്പൗണ്ട് വാൾ

12) സ്വയംപര്യാപ്തഗ്രാമം- പട്ടികജാതി വികസന വകുപ്പിന്റേയും തദ്ദേശസ്വയംഭരണ വകുപ്പിന്റേയും സംയുക്ത ആഭിമുഖ്യത്തിൽ കിലയുടെ സഹകരണത്തോടെ പൂർത്തിയാക്കിയ സ്ഥിതി വിവരപഠന

	<p>റിപ്പോർട്ടിൽ അമ്പതോ അതിൽകൂടുതലോ പട്ടികജാതി കുടുംബങ്ങൾ അധിവസിക്കുന്ന സങ്കേതങ്ങളിൽ നിന്നും വികസന പ്രക്രിയയിൽ ഗണ്യമായ നേട്ടമൊന്നും കൈവരിച്ചിട്ടില്ലാത്ത ഗ്രാമങ്ങളിൽ നടപ്പിലാക്കുന്ന സമഗ്ര വികസന പദ്ധതിയാണ് സ്വയം പര്യാപ്തഗ്രാമ പദ്ധതി.</p>
--	--

സെക്ഷൻ ഓഫീസർ

പ്രസിഡൻ്റ്, സെക്ഷൻ ഓഫീസറിൽ ലഭിക്കാൻ

പ്രസിഡൻ്റ്, സെക്ഷൻ ഓഫീസർ ലഭ്യമാണ്